

22. Väestönsuojelu

Väestönsuojelulautakunta

Lautakunnan kokoonpano v. 1964 oli sama kuin edellisenä vuonna. Kokouksia oli vuoden aikana 22 ja niissä pidettyjen pöytäkirjojen pykäläluku 288.

Päätökset. Lautakunnan päätökset koskivat mm.: lääkintämateriaalin ja ensiapulaukkujen hankkimista (18.2. 54 §, 7.4. 91 §); Erottajan kalliosuojasta posti- ja lentätinhallitukselle vuokratun osan vuokran tarkistamista (17.3. 76 §); varasähkökoneen tilaamista Kustaankartanon kalliosuojaan (21.4. 101 §); säteily- ja annosmittarien varaajineen sekä säteilytiedusteluun käytettävien tarkastusmittarien hankkimista (21.4. 102 §, 3.11. 236 §); tilan vuokraamista Katri Valan puiston kalliosuojasta Helsingin Väestönsuojeluyhdistykselle kurssikeskukseksi (9.6. 141 §) sekä yhteysradioiden ja paineilmahälyttimen hankkimista (15.12. 271 §, 29.12. 286 §).

Esitykset kaupunginhallitukselle koskivat mm.: valtionavun anomista väestönsuojien rakentamiskuluja ja väestönsuojelumateriaalin hankintakuluja varten (10.1. 13 §); asiantuntija-avun käyttämistä väestönsuojelumateriaalin hankinnassa (21.1. 24 §); asiantuntijan lähettämistä Kööpenhaminaan ottamaan vastaan v. 1963 tilattuja radiolaitteita (21.4. 103 §) sekä Suomen Väestönsuojeluyhdistyksen Diakonissalaitoksen kalliosuojasta maksaman vuokran tarkistamista (13.10. 221 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annetuissa lausunnoissa puollettiin liikennelaitoksen Vallilan hallien ja Lehtisaaren asuntoalueen väestönsuojien piirustusten hyväksymistä sekä Koskelantien kalliosuojan perusparannustyön piirustusten hyväksymistä (10.1. 12 §, 3.3. 65 §, 9.6. 136 §). Muut lausunnot koskivat väestönsuojien rakentamista Myllypuron lämpökeskusta varten (4.2. 36 §) ja Marjaniemen asuntoaluetta varten (9.6. 135 §); kysymystä varastotilojen vuokraamisesta väestönsuojista (23.6. 156 §); teurastamolaitoksen keskeneräisen kalliosuojan kunnostamista väestönsuojaksi (15.9. 196 §) sekä eräiden anottujen valtionavustusten hylkäämispäätöstä (1.12. 263 §).

Maistraatille annettiin lausunto Helsingin yliopiston Viikin laitosten käyttöön ottamisesta ennen väestönsuojan valmistumista (17.3. 74 §).

Rakennustarkastusvirastolle annettiin joukko lausuntoja väestönsuojien rakentamista ym. koskevista asioista.

Väestönsuojelutoimisto

Henkilökunnan kokoonpanossa tapahtuneista muutoksista mainittakoon, että eversti evp. Uljas Käkönen, joka oli toiminut 1.1. alkaen työsopimussuhteessa, ryhtyi 1.11. lukien hoitamaan suunnittelu- ja koulutuspäällikön virkaa.

Hallinnollisesta toiminnasta mainittakoon mm.: väestönsuojelulautakunnan esitysasioiden valmistelu ja lautakunnan päätösten aiheuttamat toimenpiteet; määrärahojen käytön tarkkailu ja tilitysasioiden hoito kirjanpitoineen sekä väestönsuojelumateriaalin hankinnan kaupallinen järjestely.

Diaariin merkittiin 1 121 saapunutta ja 518 lähtenyt kirjettä; postikirjaan merkittiin 2 739 kirjettä.

Toimisto hoiti kaupungin kalliosuojien vuokrausta koskevat asiat. Kertomusvuonna olivat kaikki käyttöön soveltuvat kalliosuojat ja -korsut vuokrattuina lukuun ottamatta niitä suojatiloja, jotka oli järjestetty väestönsuojelumateriaalin varastoiksi ja kaupungin omiksi väestönsuojelukoulutustiloiksi.

Suunnittelutoiminta. Suunnitelma tuhojen seurauksena mahdollisesti kodittomiksi joutuvien henkilöiden huoltamiseksi siihen liittyvine toimintaohjeineen saatiin valmiiksi syksyllä. Samoin saatiin valmiiksi vuoden aikana suojelulohkojen alueiden jako korttelistoihin, missä tehtävässä väestönsuojeluyhdistys oli apuna.

Sisäasiainministeriö oli velvoittanut kaupungin saattamaan ao. suojeluvollisten tietoon kertomusvuoden aikana virasto- ja laitossuojelun sekä teollisuuden ja likeyritysten suojelujohtajien asettamista ja suojelusuunnitelmien laatimista koskevat määräykset. Väestönsuojelutoimisto laati erityisen suojelusuunnitelmakortin ja antoi täydentäviä ohjeita suunnitteluvollisille korostaen tällöin yhteissuojelun edullisuutta sekä kaupungin väestönsuojelun että suunnitteluvollisten kannalta. Suunnitelman laatimiseen velvoitettiin n. 1 500 teollisuus- ja liikelaitosta tai virastoa ja kaupungissa nimettiin n. 1 350 suojelujohtajaa. Suunnitteluvollisuuden täytti n. 1 250 kehotuksen saaneista, joista 640 teki sen liittymällä yhteissuojeluun. Lisäksi järjestettiin suojelu yhteissuojeluna 1 200 sellaisessa pienessä teollisuus- ja likeyrityksessä, joita ei ollut velvoitettu suojelusuunnitelman laatimiseen.

Kertomusvuonna hankittiin mm. 400 isoa ensiapulaukkuja, 2 000 kpl kevytmetallisia paareja sekä säteilymittausvälineistöä: 215 annosmittaria, 115 annosmittarin varaajaa, 50 yleissäteilymittaria ja 8 säteilyntiedustelumittaria. Lääkintämateriaalin hankinnoissa oli asiantuntijana lääket.lis. Alpo Lahti. Tanskasta tilattu 450 MHz:n taajuusalueella toimiva radiokalusto vastaanotettiin. Se oli suunniteltu yhteysvälineeksi suojelukeskuksen ja suojelupiirien sekä eräiden kaupungin laitosten välillä. Sen käytössä tarvittavat verkkokojeet hankittiin kotimaiselta valmistajalta. Lisäksi tilattiin Tanskasta 160 MHz:n taajuusalueella toimiva radiokalusto, joka käsitti pääaseman ja kahdeksan autossa käytettävää tai siirrettävää ala-asemaa. Pääasema asennettiin kokeiluja varten väliaikaisesti II suojelupiiriin toimistoon.

Kulosaaren, Laajalahden, Niemenmäen ja Floorantien kalliosuojissa sijaitsevat suojelulohkojen toimistot yhdistettiin Helsingin Puhelinyhdistyksen kaapeliverkostoon.

Alppiharjun vesitorniin sijoitetun paineilmakäyttöisen hälyttimen kokeilu tapahtui 18.3. Toinen, pääpaloaseman torniin asetettavaksi suunniteltu hälytin tilattiin vuoden lopussa. Toimiston hankkimat hälytyksen ohjaus- ja tarkkailureleistöt

asennettiin kevään kuluessa paikoilleen ja niitä käyttäen suoritettiin ensimmäinen hälyttimien kokeilu 15.5. Vuoden aikana suoritettiin myös kaikkien sähkösireenien uusintamaalaus.

Koulutustoiminta. Väestönsuojelutoimiston ja Helsingin Väestönsuojeluyhdistyksen yhteisessä käytössä olleen TempPELLIAUKION kalliosuojan käytyä ahtaaksi kun nostettiin osa Vilhovuoren kalliosuojaa väestönsuojeluyhdistyksen kurssikeskukseksi.

Pelastuspalvelun ja sammustuspalvelun tilapäisenä harjoituspaikkana käytettiin edelleen Pajamäkeen tehtyjä puutteellisia rakenteita, koska Herttoniemen paloaseman tontille suunnitellun harjoittelutalon rakentaminen oli vielä kesken.

Väestönsuojelutoimiston TempPELLIKADUN kalliosuojassa sijaitsevaan kurssikeskukseen hankittiin vuoden aikana joitakin opetusfilmejä, magnetofoni ja sammutuskalusto sekä täydennettiin pelastuskoulutuskalustoa.

Toimiston kertomusvuoden aikana järjestämä väestönsuojelukoulutus ilmenee seuraavasta:

Kurssi	Kurssien		Koulutettuja yhteensä
	lukumäärä	tuntimäärä	
<i>Väestönsuojelutoimiston päiväkurssit kaupungin palveluksessa oleville:</i>			
Yleisen väestönsuojelun ja komppanianpäälliköiden ja joukkueenjohtajien peruskurssi	2	27	34
Virasto- ja laitossuojelun suojelujohtajakurssi	2	30	59
Virasto- ja laitossuojelun henkilöstön peruskurssi, yleinen osa	3	8	125
» palo- ja pelastusosa	4	14	104
jatkokurssi, ensiapu I	4	16	82
» palo- ja pelastusosa	2	14	45
täydennyskurssi, ensiapu II	2	14	30
täydennyskurssi palo- ja pelastusryhmien johtajille	1	12	12
Tiedustelu- ja vartiopalvelun kouluttajakurssin harjoittelujakso	1	33	11
Orientoiva kurssi poliisilaitoksen viranhaltijoille ...	1	12	27
Johtokeskusten viestijohtajien peruskurssi	1	12	13
Viestittäjäkurssi (naisille)	2	18	32
Väestönsuojelun ensiavun leiriharjoitus Hasselössä 2.—6.7.	1	—	52
Evakuoinnin suoritushenkilöstön kurssi	5	7	101
Yhteensä	31	—	727
<i>Väestönsuojelutoimiston iltakurssit vapaaehtoisille:</i>			
Suojelupiirin ja -lohkojen toimistojen johtajiston jatkokurssi	2	12	23
Reservin johtokeskusten sekä suojelupiirin ja -lohkojen toimistojen alijohtajien peruskurssi	1	18	8
Orientoiva väestönsuojelukurssi pelastuskoirien ohjaajille	1	8	17
Yksityisoppikoulujen suojelujohtajien kurssi	1	16	18
Ensiavun kertauskurssit kaupungin laitosten henkilökunnalle	2	18	31
Yhteensä	7	—	97
Kaikkiaan	38	—	824

Helsingin Väestönsuojeluyhdistys, jolle oli vuokrattu kurssikeskukseksi Vilho-vuoren kalliosuojan Käenkujan puoleinen osa, järjesti vapaaehtoisille väestön oma-kohtaisen suojelun sekä muita kursseja yht. 81, joissa koulutettujen määrä oli 1 714 henkilöä. Yhdistyksen yhteydessä toimiva teollisuus- ja liikeyritysten osasto toimeenpani 27 kurssia, joissa koulutettiin 624 henkilöä.

Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piirin toimesta järjestettiin 109 väestönsuojelun peruskurssia ja niissä koulutettiin yht. 2 225 henkilöä.

Väestönsuojelutoimiston kouluttajat ohjasivat lisäksi kaupungin virastojen ja laitosten suojelujohtajia suunnittelu- ja valmistelutehtävissä. Toimiston henkilökunta piti myös oppitunteja ulkopuolisten järjestämissä väestönsuojelun koulutustilaisuuksissa. Hyvä yhteistoiminta Obbnäsissä sijaitsevan puolustuslaitoksen suojelukoulun kanssa jatkui ja koulun johtaja toimi erällä väestönsuojelutoimiston kursseilla opettajana.

Rakenteellinen suojele. Valmiita väestönsuojia oli kertomusvuoden loppuun mennessä 1 500 ja niissä suojatilaa yht. 155 331 henkilölle. Väestönsuojista 26 oli kalliosuojia, joihin mahtui yht. 24 008 henkilöä.

Väestönsuojelulautakunnan hallinnassa olevissa kalliosuojissa suoritettiin 7:ssä täydennys- ja kunnostustöitä ja 2:ssa perusparannustöitä sekä lisäksi eri kalliosuojissa huolto- ja korjaustöitä. Uusia kalliosuojia oli rakenteilla 8, piirustukset olivat valmiina 6 kalliosuojaa varten ja suunnittelun alaisena oli 6 uutta kalliosuojaa.

Tulot ja menot. Tulot ja oli kertomusvuonna kalliosuojien käteisvuokrista 287 012 mk ja tilitysvuokrista 35 626 mk eli yhteensä 322 638 mk.

Lautakunnan ja toimiston menoja varten oli kertomusvuoden talousarviossa varattu 699 777 mk, edelliseltä vuodelta siirtyneitä määrärahoja oli 345 541 mk ja määrärahojen välisiä siirtoja 24 482 mk eli yht. 1 069 800 mk. Menot tilinpäätöksen mukaan olivat 887 285 mk, seuraavaan vuoteen siirtyi sidottuna 2 318 mk ja vapaana 173 864 mk, säästöä jäi 6 333 mk.

Avustuksina maksettiin Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piirille 37 000 mk ja Helsingin Väestönsuojeluyhdistykselle 82 500 mk.